

TÜRKİYE' DE TURİZM GELİRİ İLE KARAYOLU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Aydın Sarı
Pamukkale Üniversitesi
E-mail: asari@pau.edu.tr

Gülşah Usta
Pamukkale Üniversitesi
E-mail: gusta18@posta.pau.edu.tr

Özet

Ekonomik kalkınma ve toplum refahının gelişmesinde önemli katkıları olan karayolu taşımacılığı, hem taşımacılık sektörünün en önemli taşıma modudur hem de diğer sektörlerle yakın ilişki içindedir. Turizm faaliyetleri ise gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler açısından ekonomik kalkınmaya kaynak sağlayabilecek önemli sektörlerden biri olup, buna bağlı olarak da turizm gelirlerindeki artışlar, ülke ekonomisinde hem ödemeler bilançolarının iyileştirilmesinde hem de ekonomik istikrarın sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada, turizm gelirleri ile karayolu taşımacılığı ilişkisi araştırılmış, diğer değişkenlerle arasındaki etki incelenmiştir. Bu bağlamda, 1985- 2021 yıllık düzeyde, turizm geliri, ülkeye giriş yapan yabancı turist sayısı, karayolu ağı uzunluğu ve karayollarını kullanan yabancı yolcu sayısı kullanılmıştır. Analizde, logaritmaları alınan veriler birim köklerinden arındırılıp, farkları kullanılarak modele dahil edilmiş, oto korelasyon sorununa da rastlanmamıştır. Öncelikle, logaritması alınan serilerle Johansen eş bütünleşme analizi yapılmış, değişkenler arasında eş bütünleşme ilişkisi saptanmamıştır. Farkları alınan değişkenlerle, VAR modeli kurulup, Granger Nedensellik analizi yapılmış, değişkenler arasında nedensellik ilişkisi saptanmamıştır. Yapılan etki- tepki analizi sonucu, turizm gelirlerinde meydana gelecek olan bir şokun kara yollarını kullanan yabancı turist değişkeninde 2 dönemlik bir azalma meydana getirdiği, 7. Dönem itibariyle etkisini kaybettiği saptanmıştır. Turizm gelirlerinde meydana gelen bir şok sonucu, gelen yabancı turist değişkeninde 2 dönemlik bir azalma meydana getirdiği, 3. Dönem artış olduğu, 6. Dönemden itibaren etkisini kaybettiği saptanmıştır. Varyans ayrıştırma sonuçları ise, turizm gelirlerinin en fazla etkiyi önce kendisinden diğer etkileri ise karayolu uzunluğu ve sonrasında da yabancı turist sayısı değişkeninden aldığı saptanmıştır. Yabancı turist değişkeninin ise, en fazla etkiyi turizm gelirinden, sonrasında sırasıyla, karayolu uzunluğu değişkeninden ve kendisinden etkilendiği tespit edilmiştir. Sonuçlar, karayolu taşımacılığının turizm sektörü ve turizm geliri açısından önemli bir taşıma modu olduğunu göstermektedir. Öte yandan, gelen yabancı turist değişkeninin en fazla etkiyi turizm gelirinden alması da turizm sektörünün ekonomik gelişmedeki önemini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Turizm sektörü, turizm geliri, karayolu ulaşımı, etki- tepki analizi, varyans ayrıştırma.*

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TOURISM INCOME AND HIGHWAYS IN TURKEY

Abstract

Road transport, which has important contributions to the development of economic development and social welfare, is both the most important mode of transport in the transport sector and is in close relationship with other sectors. Tourism activities, on the other hand, are one of the important sectors that can provide resources for economic development in terms of both developed and developing countries, and accordingly, increases in tourism revenues play an important role in both improving the balance of payments and ensuring economic stability in the country's economy. In this study, the relationship between tourism revenues and road transport was investigated, and the effect between other variables was examined. In this context, the annual level of 1985-2021, tourism income, the number of

foreign tourists entering the country, the length of the road network and the number of foreign passengers using the highways are used. In the analysis, the data whose logarithms were taken were removed from the unit roots and included in the model by using their differences, and no autocorrelation problem was encountered. First of all, Johansen cointegration analysis was performed with the series whose logarithm was taken, and no cointegration relationship was found between the variables. As a result of the impulse-response analysis, it was determined that a shock to occur in tourism revenues caused a 2-period decrease in the variable of foreign tourists using the highways, and lost its effect as of the 7th period. As a result of a shock in tourism revenues, it was determined that the variable of incoming foreign tourists decreased for 2 periods, an increase occurred in the 3rd period, and lost its effect as of the 6th period. Variance decomposition results, on the other hand, showed that tourism revenues got the most effect first from itself, other effects from the length of the highway and then the number of foreign tourists. On the other hand, it has been determined that the foreign tourist variable is mostly affected by the tourism income, followed by the highway length variable and itself, respectively. The results show that road transport is an important mode of transport in terms of tourism sector and tourism income. On the other hand, the fact that the variable of incoming foreign tourists is mostly affected by tourism income shows the importance of the tourism sector in economic development.

Keywords: *Tourism sector, tourism income, road transportation, impulse-response analysis, variance decomposition.*